

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

המדת ימים HEMDAT YAMIM

פרשת השבוע כי תשא תשע"ט

על לאומיות וקדושה או

מה הקשר בין המפקד לבין קניית הר המוריה. חלק ז'

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

על הקשר בין המפקד שפקד יואב את העם בפקודת דוד, לבין קניית גורן ארוונה היבוס, מה שנקרא בידי חז"ל 'הר הבית', הרחבנו בדברינו לפרשות: **בא, בשלח, יתרו, משפטים, תרומה ותצוה**. הפסוק שציטטנו בשבוע שעבר: "וְלֹא יָלַד דָּוִד לְלֶכֶת לְפָנָיו לְדָרֵשׁ אֱלֹהִים כִּי נִבְצַע מִפְּנֵי הָרֶב מֶלֶאךָ זְקֹנָה" (דבהי"א כ"א ל) אומר דרשני. המציאות של מלאך עם חרב שלופה, בין ארץ ושמים, המצווה על דוד לעלות אל ההר ולהקים שם מזבח, מחזירה אותנו אחורה אלפי שנים, למאורע בו גורש אדם מהמקום בו בנה מזבח בגן עדן, כמו שמתואר בשני המדרשים הבאים: "מן האדמה, רבי ברכיה ורבי חלבו בשם רבי שמואל בר נחמן אמרו ממקום כפרתו נברא, היך מה דאת אמר (שמות כ') "מזבח אדמה תעשה לי", אמר הקדוש ברוך הוא הרי אני בורא אותו ממקום כפרתו" (בראשית רבה וילנא) פרשת בראשית פרשה יד ח). וכן בירושלמי: "נטל הקדוש ברוך הוא ממקום המזבח וברא בו אדם הראשון אמר הלואי יברא ממקום המזבח ותהא לו עמידה" (מסכת נזיר פרק ז ה"ב).

גם חזרתו לשם נמנעת באמצעות מלאך- כרב עם להט חרב מתהפכת. וז"ל הכתוב שם:

וַיִּגְרֶשׁ אֶת הָאָדָם וַיִּשְׁכֶּן מִקֶּדֶם לְגֵן עֵדֶן אֶת הַכְּרִבִּים וְאֶת הַטָּרְבִּיּוֹת וְאֶת הַטָּרְבִּיּוֹת לְשֹׁמֵר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים (בראשית פרק ג' כד). משמעות הדברים היא כי שוב נוצרה, פעם שניה בתולדות האנושות, אפשרות לחזור אל המצב של אדם הראשון בגן עדן, לפני החטא.

אכן, כאשר שלמה המלך בנה את בית המקדש, הוא הביא רעיון זה לידי ביטוי מעשי בעיצוב הבית, כגון בפרטים הבאים: בריבוי הזהב, האבנים הטובות, הכרובים, התימורים ופטורי הציצים שמופיעים גם בפסוקים המתארים את גן עדן וגם בתיאור המקדש (ר' חיים מוולוז'ין, תלמיד הגר"א בספרו 'נפש החיים' (שער א פרק ו בהגהה השניה), ביאר באריכות שבמתן תורה הייתה ההזדמנות הראשונה, עי"ש). כפי שהסברנו לעיל, הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (פ"ב), מקשר בין תובנה יסודית זו לבין הרגע נורא ההוד, שבו אברהם, בהר המוריה, החזיק 'בלהט החרב המתהפכת', 'וחרבו שלופה בידו', כדי לשחוט את יצחק בנו על גבי המזבח שבנה, באותו מקום. וז"ל (הלכות בית הבחירה פ"ב):

"הלכה א: המזבח מקומו מכוון ביותר, ואין משנין אותו ממקומו לעולם, שנאמר 'זה מזבח לעולה לישראל', ובמקדש נעקד יצחק אבינו שנאמר 'ולך לך אל ארץ המוריה' ונאמר בדברי הימים 'ויחל שלמה לבנות את בית יי בירושלים בהר המוריה אשר נראה לדוד אביו אשר הכין במקום דויד בגרן ארנן היבוס'."

"הלכה ב: ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארוונה הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא ומשם נברא, אמרו חכמים אדם ממקום כפרתו נברא."

תוך כדי קישור בריאת האדם ומקום המזבח שבנה קודם שגורש, לעקידת יצחק, הרמב"ם קושר את שני המאורעות הללו, לרגע המכונן של מציאת מקום מזבח עולמים בידי דוד ובנין המקדש באותו מקום, בימי שלמה. לדברי הרמב"ם, בנין המקדש והמזבח במקומו המיוחד, הם המשך למעשיו של אדם הראשון, שבנה מזבח באותו מקום שממנו נוצר, ולמעשיו המיוחדים של אברהם אבינו, ששיאם בעקדת יצחק. מי שגילה את הקשר המופלא היה דוד המלך, בעקבות התגלות השכינה, באמצעות המלאך בגורן ארוונה היבוס.

דווקא בפרשת כי תשא, נתפלל כי השאיפה לחזור למצב הרוחני של אדם הראשון לפני החטא, ושל עם ישראל בזמן מתן תורה לפני חטא העגל, תלווה אותנו בכל אשר נפנה.

לע"נ הרב אשר וסרטיל ז"ל נלב"ע ט' בכסלו תשס"ט	לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלב"ע י' בתמוז תשע"ד	לע"נ ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלב"ע ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלב"ע י' באייר תשע"א
לע"נ מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלב"ע י"ז בסיוון תשע"ד	לע"נ גב' אסתר שמש ע"ה נלב"ע כ' באב תשע"ז	לע"נ דוד צבי טרשנסקי ז"ל בנם של יצחק ונעמי הי"ו נלב"ע כ"ח באייר	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלב"ע ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלב"ע י' באייר תשע"א

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת היידי

Eretz Hemdah
2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, עיר
רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5379626 פקס: 02-5371485

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org

ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל.

מכירה כפולה של חנות

'ארץ חמדה גזית' ירושלים / טבת תשע"ד / תיק 73109

דיינים: הרב יוסף כרמל, הרב דניאל כ"ץ, הרב סיני לוי.

המקרה בקצרה:

הנתבעים רכשו חנות שפעלה במבנה מושכר. לטענת התובע הוא רכש את החנות לפני רכישת הנתבעים בתמורה לסך 400 אלף ש"ח, ואף ביצע מעשה קניין תקף על פי ההלכה, ועל כן החנות שייכת לו. התובע הביא עדים לטובתו. לעומת זאת, לטענת הנתבעים החוזה בין המוכר לתובע היה חוזה פיקטיבי ולמעשה היה הסכם הלוואה, והם הביאו לכך כמה ראיות. בנוסף, על פי תקנת השוק אין להוציא את החנות מידי הנתבעים, משום שהתובע לא עשה כל פעולה על מנת לפרסם את בעלותו על החנות. בתגובה טען התובע שהנתבעים ידעו על כך שהחנות נמכרה לו.

פסק הדין: התביעה נדחתה, החנות שייכת לנתבעים שרכשו אותה בכספם.

נימוקים בקצרה:

האם התובע קנה את החנות – הצדדים מסכימים כי כוונתו של המוכר לא היתה למכור את העסק לתובע, דבר זה נתמך גם על ידי המציאות מכך שהתובע לא ביקש הערכת שווי, לפיכך, מסתבר שהחנות ניתנה כמשכון עבור הלוואה. אולם, בית הדין קבע שאין צורך להכריע במקרה זה ע"פ פרשנות כוונות הצדדים, זאת, כיוון שהתובע למעשה לא רכש את החנות, ולכן הפירוט:

- א. שכירות – התובע לא קנה את הזכות לשכור את המבנה בו פועלת החנות, כיוון שלפי חוזה השכירות המוכר לא היה רשאי להעביר את השכירות לאחר ללא רשותו של המשכיר, רשות שלא התקבלה.
- ב. המוניטין – בית הדין דן במעמדו ההלכתי של מוניטין, בעיקר על סמך המנהג המקובל. בית הדין העיר כי במקרה זה המוניטין קשור למיקום של החנות, ולקהל הלקוחות המכיר את המקום. אלא שבהסכם השכירות עם המשכיר נכתב במפורש כי למוכר אין בעלות על המוניטין, ממילא, התובע לא קנה מהמוכר את המוניטין.
- ג. הציוד שבחנות – בית הדין עסק בשאלה האם מעשי הקניין שביצע התובע תקפים לגבי המיטלטלין שבחנות. למשל, הכסף ששולם אינו מועיל, כיוון שעל פי ההלכה מטלטלין אינם נקנים בכסף (שו"ע חו"מ קצח, א). במידה והקניין בחנות היה תקף, היה ניתן לקנות את המטלטלין בקניין אגב אגב הקרקע, אלא שכאמור החנות לא נמכרה לתובע.

בית הדין הוסיף ודן בשאלה האם מסירת המפתח יכולה להיות קניין על הציוד? לדעת רוב הראשונים (וכך נפסק בשו"ע חו"מ קצב, ב) מסירת מפתח היא רק נתינת רשות לביצוע מעשה קניין. אמנם, לדעת רש"י (פסחים ד ע"א) ורשב"ם (ב"ב נג ע"א) מסירת מפתח היא מעשה קניין, אלא שיש שפירשו שכוונתם לקניין שכירות בלבד.

הרמ"א (דרכי משה חו"מ קצב, א) הביא את דעת הראב"י שמשירת מפתח מועילה לקנות סחורה שבתוך הבית, כמו כן הוא מביא את הראב"י שמשמע ממנו שאם מנהג הסוחרים לקנות סחורה על ידי מסירת מפתח – יש לכך תוקף הלכתי. אמנם בשו"ת מהר"ם מרוטנברג (ד"פ תתלה) ובשו"ת הרשב"א (ב, ריט) כתב שלא ניתן לקנות במסירת מפתח.

למעשה הרמ"א (חו"מ רא, א) פסק שיש תוקף למסירת מפתח אם מנהג הסוחרים לקנות באופן כזה. אלא שבמקרה זה לא הוכח קיומו של מנהג כזה.

תקנת השוק – בית הדין סיים וקבע שאילו התובע היה זוכה בדין, היתה עומדת לנתבעים תקנת השוק, והתובע היה צריך לפצות אותם על התמורה ששילמו למוכר עבור החנות.

למעבר לפסק הדין המלא

לע"נ מר יעקב ע"ה רעייתו של ד"ר מיכאל ריגלר הי"ו נלב"ע אייר תשע"ח	לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמוחה סבג	לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלב"ע ז' בתשרי תשע"ה	לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלב"ע כ"ד בחשוון תשע"ח
--	--	--	---

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן,

יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח ובירור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.

זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

הכן ילדך לבחירות

פחות מחודשיים נותרו עד הבחירות והאווירה סוערת. ויכוחים פוליטיים חריפים מתובלים בג'ינגלים קופצניים. גימיקים, סלוגנים, דילים, והמנה העיקרית עדיין לפנינו... ואם אנחנו המבוגרים יוצאים לפעמים מבולבלים מהקלחת הזו, מה נאמר על הילדים? האם הם, עם עולם המושגים הבוסרי שלהם, מסוגלים לקלוט בכלל מה קורה כאן? האם יש דרך להסביר להם בשפה וברמה שלהם מה עובר עכשיו על מדינת ישראל?

ילד שלי.

אתמול בצהריים כשהסעתי אותך לחוג, האזנו יחד למהדורת החדשות. תמיד היית סקרן ומתעניין, אבל הפעם ממש 'הפצצת' אותי בשאלות. לקחתי נשימה עמוקה וניסיתי להתחיל לענות אבל אז בדיוק הגענו אל המתנ"ס ואתה רצת אל החברים שחיכו לך עם הכדור. ובכל זאת, לשאלות טובות מגיעות תשובות טובות. הנה שישה דברים, יקירי, שכדאי לך לדעת למרות שאתה עדיין רק בבית הספר היסודי.

א. איזה יופי שיש בחירות!

שאלת האם בחירות הן דבר טוב וצריך לשמוח עליהן. בהחלט כן. היו תקופות בהיסטוריות בהן לא היתה לנו הזכות לבחור ואף אחד לא שאל אותנו מה אנחנו רוצים. הקיסר, המלך או הפרץ המקומי שלטו עלינו ודיכאו אותנו. יכולנו אומנם לקוות שהם ימותו או יתחלפו, אבל גם אז מי שמילא את מקומם היה בדרך כלל הן שלהם, שלא היה מוצלח יותר... ברוך השם שאחרי אלפים שנות גלות זכינו למדינה משלנו ויש לנו את האפשרות לעצב את חיינו, לקבוע איך תיראה המדינה שלנו ומי יוביל אותנו. אם מי שנבחר לא ימלא את תפקידו כראוי - האזרחים פשוט יחליפו אותו בבחירות הבאות.

ב. ומה עם הילדים?

'האם גם אני אוכל לבחור?', שאלת. בוודאי שכן. האמת היא שאתה כבר מזמן עושה את זה. כיהודים אנחנו מאד מאמינים ב'בחירה חופשית'. כשאלוקים ברא את האדם הוא העניק לו את הזכות והאחריות לבחור איך יתנהג וכיצד ייראו חיייו. אתה משתמש בבחירה הזו כל יום כשאתה מחליט האם לקום בבוקר שמח או מצוברח, האם להקשיב לבקשה של אמא לסדר את החדר או מחליט להתעניין בחבר שנראה עצוב.

זה נכון שלכנסת עדיין אינך יכול לבחור ותוכל לעשות זאת רק מגיל 18. למה? אולי בגלל שלא מדובר בהחלטה פרטית שנוגעת רק אליך, אלא בכזו המשפיעה על כל עם ישראל וצריך קצת יותר ידע, בגרות וניסיון כדי לעשות אותה כראוי.

ג. לבד מאחורי הפרגוד

לא הבנת איך בדיוק בוחרים. הנה ההסבר: מגיעים אל הקלפי ומקבלים מעטפה. נכנסים אל מאחורי מחיצה בצבע תכלת ושם מונח ארגז עם פתקים ועליהם האותיות המסמנות את המפלגות השונות. ברגע הזה אתה ל-ב-ד. אף אחד לא רואה אותך, לא לוחץ עליך ולא מנסה לשכנע אותך. אף אחד גם לא יידע לעולם מה בחרת (אלא אם תבחר לספר). רק אתה עומד שם, עם כל מה שאתה מאמין וחושב, ניצב מול עצמך ומול ריבוננו של עולם. הלוואי, ילד שלי, שכל הבחירות בחיים שלנו היו נראות כך. בפועל אנחנו מושפעים מאוד מלחצים חיצוניים. מה עושים שאר החברים, מה פופולארי היום, מה הכי משתלם לי וכן הלאה.

ד. מדינה אחת, המון מפלגות

שאלת למה יש כל-כך הרבה מפלגות. אני לא בטוח שיש לי תשובה טובה על זה. במדינה ענקית כמו ארה"ב, יש 330 מיליון תושבים ורק שתי מפלגות. במדינה יציפונת כמו שלנו, עם שמונה מיליון אנשים, יש כמעט שלושים מפלגות. אבל כמות המפלגות היא הדבר הפחות חשוב. מה שיותר משנה הוא הדרך בה הן מתייחסות זו לזו. חשוב לדעת שגם אם מישהו נמצא במפלגה אחרת ממני, זה לא אומר שיש לו כוונות רעות או שהוא רוצה להזיק בעם ישראל. הוא פשוט חושב שנוח יותר לפעול בדרכים אחרות או שערכים אחרים חשובים יותר. ייתכן שהוא טועה והדרך שלו עלולה לגרום נזק, אבל חשוב שהשיחה בינינו תהיה מתוך כבוד והערכה ונזכור את מה שאומרת התורה "אנשים אחים אנחנו". לאויבים שלנו באיראן או בחיזבאללה באמת לא משנה לאיזו מפלגה תצביע. חשוב להם רק שאתה יהודי ולכן הם נלחמים בך, וכדאי שגם אנחנו לא נתבלבל ונשכח את העיקר.

ה. במי לבחור?

שאלת האם אבא ואמא מצביעים לאותה מפלגה והאם גם אתה צריך להצביע לה. ובכן, הבחירה היא אישית. לכל אחד הזכות לבחור למי שהוא חושב שיקדם בצורה הכי טובה את הדברים שהוא מאמין בהם. כדאי גם לבחור במועמד שלא נוהג להכפיש ולזלזל באחרים אלא מסביר כיצד לדעתו נכון לעשות טוב לעם ישראל. לאחד כזה שמבין שהוא כאן בשביל להיות שליח מסור ונאמן ולא בשביל לקבל פרסום וכבוד והטבות אישיות.

ו. האם יש טעם להצביע?

'אבא, מה זה משנה אם אצביע או לא?', שאלת, 'הפתק שלי הוא בסך הכול אחד מבין מיליונים'. ובכן, כיהודים אנחנו מאמינים מאוד בכוח של כל מעשה קטן. אנחנו לא מוותרים על אף תפילה או מצווה ולא אומרים "מי אני בכלל ולמה שיקשיבו לי בשמים?". אנחנו אחראיים לעשות את ההשקפות שלנו ומתפללים לה' שתצא מכך טובה וברכה לעם ישראל. יחד עם זה, דע לך שהיו גם מקרים שבחירות שלימות הוכרעו בגלל הפרש של קולות בודדים לטובת אחד הצדדים.

בהצלחה, ילד יקר שלי, ושתזכה לעשות כל החיים את הבחירות הנכונות
אבא שלך

ארץ אגדה

הרב מרדכי הוכמן

עזרת הנשים ומאמר אזמרה

מאמר זה הוא מאמר המשך למאמר הקודם "[מבנה המקדש ורמזים לכפרה](#)" ותחילה נחזור בקצרה על עיקרי הדברים שהתבארו שם.

רמזי התפילה של יעקב

בתורה מסופר שיעקב שמע שעשיו בא לקראתו עם "**ארבע** מאות איש" ופחד מהמפגש עמו. יעקב לא היה אמור לפחד מהמפגש הזה שהרי הקב"ה הבטיח לו בבית אל שהוא ישמור עליו וישיב אותו לארץ, ואף על פי כן יעקב היה ירא "שמה יגרום החטא" (בבלי ברכות ד, א). ענין זה מרמז גם במספר "**ארבע** מאות איש" שמדגיש את המספר "ארבע" בכפולה של מאה, מספר שמזכיר מידת דין ועונש כפי שמודגש בנבואות עמוס (פרק ג): "כֹּה אָמַר ד' עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעִים... וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיכֶנּוּ...". יעקב פחד בעצם מחטאים שאולי הוא וביתו חטאו בהם, והתפלל לד' שיציל אותו מאותם חטאים וממילא שלא יהיה בכוחו של עשיו לפגוע בו ובאנשי ביתו.

יעקב שלח לעשיו כמנחה 'חמישה' עדרים מחמישה מינים שונים (בראשית לב, יד-כב). המספר 'חמש' מסמל מציאת חן, וכפי שמצאנו ביחסו של יוסף לבנימין¹. מציאת חן זו מועילה לקבלת בקשות וכפי שמצאנו שכאשר יוסף רצה שפרעה ייתן את ארץ גושן לאחיו הוא שלח אליו משלחת של **חמשה** מאחיו (בראשית מז, ב): "וּמִקְצֵה אָחִיו לָקַח חֲמִשָּׁה אָנָשִׁים וַיֵּצֵאם לִפְנֵי פַרְעֹה". המהרש"א כבר כתב (חידושי אגדות למסכת ראש השנה דף ג, ב) שבעת שנחמיה ודניאל היו מדברים עם מלכים זרים - דבריהם נאמרו בשני מובנים. במובן האחד דבריהם היו מכוונים למלך שדברו עמו, ובמובן הנוסף דבריהם נאמרו באופן של תפילה לקב"ה. יעקב רצה להפוך בתפילתו את הארבע (דל"ת) שהוא ראה לחמש (ה"א, וראו בהמשך המאמר), ואף כאן יעקב שלח **חמשה** עדרים לעשיו, אך הוא פנה בכך גם ברמז של תפילה לקב"ה שיקבל את תפילתו ויציל אותו מעשיו (ובמשמעות פנימית שיציל אותו מעוונות שאולי הוא ואנשי ביתו חטאו בהם).

מספר זה שמועיל לקבלת בקשות, מסמל את מצוות התפילה, ונראה שמטעם זה בחר הרמב"ם למנות בספר המצוות שלו את מצוות העשה של התפילה בתור המצווה **החמישית**.

רמזים ללימוד התורה של יעקב

לקראת המפגש עם עשיו עברו יעקב ומשפחתו במעבר יבוק (בראשית לב, כג-כה):
 "וַיָּקָם בַּלֵּילָה הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת שְׁתֵּי שִׁפְחָתָיו וְאֶת אֶחָד עֶשְׂרִי יִלְדָיו וַיַּעֲבֹר אֶת מַעְבַּר יַבֹּק: וַיִּקָּחם וַיַּעֲבֵרם אֶת הַנָּחַל וַיַּעֲבֹר אֶת אֲשֶׁר לוֹ: וַיֵּתֶר יַעֲקֹב לְבָדּוּ וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר"

יחד עם דינה היו אז ליעקב שנים עשר ילדים, אך הכתוב מונה כאן "**אחד עשר ילדיו**", והדבר קשה. ובמאמר הקודם "[יעקב ולימוד התורה של בניו ובנותיו](#)" התבאר שהכתוב מרמז למאבק רוחני שיעקב ניהל מול הקיטרוג של 'שרו של עשיו' ובו הציג יעקב את זכויותיו. ויעקב ראה כזכות מרכזית את 'הבל פה של תינוקות של בית רבן' שאין בו חטא, שזכותו גדולה גם יותר מזכות הלימוד של יעקב עצמו. יעקב נצטווה ללמד את בניו הזכרים את כלל התורה, ולא רק מצוות מעשיות המחייבות את כולם ובכלל זה את הבנות, ואגב זכות הלימוד הטהור הזה עם בניו עברה במעבר הרוחני הזה גם כל המעטפת התומכת ללימוד שהם שאר בני המשפחה. המספר 'אחד עשר' מוזכר שם לא רק באופן מקרי משום שזהו מספר הילדים הזכרים שהיו אז ליעקב, אלא גם משום שמצוות תלמוד תורה קשורה למספר 'אחד עשר', וכן מצאנו שמספר זה מופיע פעמים רבות בתנ"ך בתור 'עשתי עשר' וביאר אבן עזרא (במדבר ז, עב): "בָּיִם עֶשְׂתֵּי עֶשְׂרִי יוֹם – כִּבְר בְּאֶרְתִּי בִּסְפָר מֵאֻזִּים, לְמַה הִשְׁתַּנָּה זֶה הַמִּסְפָּר, וְטַעַם 'עֶשְׂתֵּי' כִּמוֹ 'עֶשְׂתֵּינָתִי' (תהילים קמו, ד), מֵה שִׁוְלִידוֹ מִחֲשָׁבוֹתָיו, כֹּאִילוֹ הָעֶשֶׂר הוֹלִיד וְהוּא סוּד גְּדוֹל".

מספר זה מתאים לסמל את מצוות חינוך הבנים והתלמידים על ידי המורים שהם כבר שלמים (ביחס לתלמידים) ומולידים בתלמידים את התבונה שיש במורים. ונראה שמטעם זה קבע הרמב"ם את מצוות תלמוד תורה בתור המצווה **האחת עשרה** במנין המצוות שלו. יעקב שילב בין זכות מצוות התפילה ובין זכות מצוות לימוד התורה שלו, ורמז לשילוב זה במנחה שהוא שלח לעשיו, משום שהמנין הכולל של הפריטים שבמנחה הוא **חמש מאות וחמישים**, שהוא כפולה של המספרים 'אחד עשר' ו'חמשה' (55), ומספר זה מודגש בהכפלתו בעשר. ובמאמר הקודם "[המנחה של יעקב לעשיו](#)" התבאר שיסוד זה של קשר בין זכות התורה וזכות התפילה מופיע עוד בתפילת אברהם על סדום, ומרמז גם בתפילת העמידה, וחשיבותו מבוארת גם במאמר הראשון בליקוטי מוהר"ן.

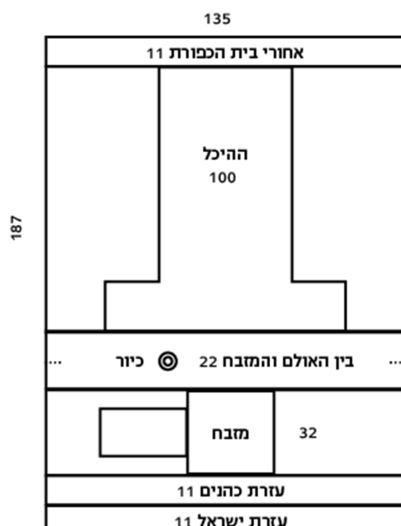
מבנה העזרות

והתבאר שמספרים אלו והשילוב בינם מרמזים גם במידות של העזרה הפנימית שהיא כנגד 'מחנה שכניה', מידות אלו מוזכרות במשנה במסכת מידות (פ"ה מ"א), ומופיעות בתרשים להלן:

המשנה מציינת ב'עזרה הפנימית' **ארבע** רצועות רוחב, שלוש רצועות שרוחב כל אחת "אחת עשרה אמה", ורצועה אחת רחבה "בין האולם ולמזבח" שרוחבה "עשרים ושתיים אמה".

כאמור, המספר **ארבע**, מסמל מפגש עם דין וקטרוג, וכפי שמסמל המפגש של יעקב עם "**ארבע** מאות איש" של עשיו.

והתבאר שהכיוור נמצא באמצע הרצועה הרחבה בת 22 אמה, וכל כהן חייב לפתוח את עבודתו בעזרה בנטילת ידיים מן הכיוור, ובכך הוא חוצה את הרצועה הרחבה הזו לשתי רצועות בנות 11 אמות כל אחת, ובסך הכל נוצרות אז **חמש** רצועות שבכל אחת מהן **אחת עשרה** אמות.

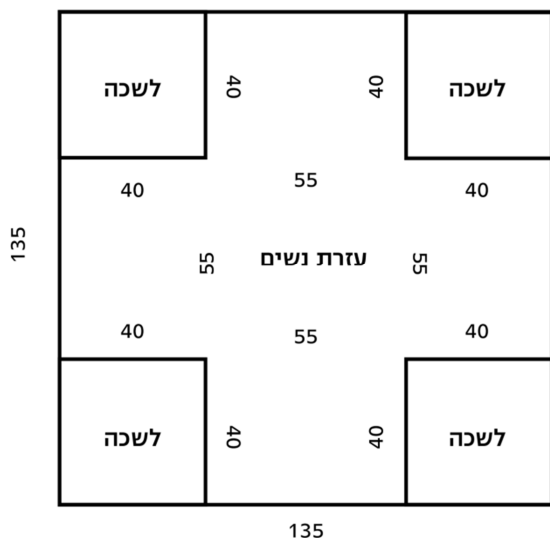

הלשכות שבעזרת הנשים ונבואת יחזקאל

"דע פֿי צָרִיך לִדּוֹן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, וְאַפְלוּ מִי שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמּוּר, צָרִיך לְחַפֵּשׁ וּלְמַצֵּא בּוֹ אֵיזֶה מַעֲשֵׂה טוֹב, שְׂבָאוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה אֵינוֹ רָשָׁע, וְעַל יְדֵי זֶה שׂמוֹצֵא בּוֹ מַעֲשֵׂה טוֹב, וְדָן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, עַל יְדֵי זֶה מַעֲלָה אוֹתוֹ בְּאַמֶּת לְכַף זְכוּת, וְיֻכַּל לְהַשִּׁיבוֹ בַּתְּשׁוּבָה...
 וְכֵן צָרִיך הָאָדָם לְמַצֵּא גַם בַּעֲצָמוֹ... וְאַפְלוּ בְּשִׁמְתַּחֲלִיל לְהִסְתַּכֵּל בַּעֲצָמוֹ וְרוֹאֵה שְׂאִין בּוֹ שׁוֹם טוֹב, וְהוּא מְלֵא חֲטָאִים, וְרוֹצֵה הַבַּעַל דְּבָר לְהַפִּילוֹ עַל יְדֵי זֶה בַּעֲצָבוֹת... אֲסוּר לוֹ לִפְלֵ מִזֶּה, רַק צָרִיך לְחַפֵּשׁ וּלְמַצֵּא בַּעֲצָמוֹ אֵיזֶה מַעֲשֵׂה טוֹב, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שְׂלֵא עֲשֶׂה מִיָּמָיו אֵיזֶה מַצְוֶה אוֹ דְּבָר טוֹב, וְאֵף שֶׁבְּשִׁמְתַּחֲלִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הַדְּבָר הַטּוֹב, הוּא רוֹאֵה שֶׁהוּא גַם כֵּן... מְלֵא פְּנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זְרוֹת וּפְגָמִים הִרְבֵּה, עִם כָּל זֶה אֵיךְ אֶפְשָׁר שְׂלֵא יִהְיֶה בְּאוֹתָהּ הַמַּצְוֶה וְהַדְּבָר שֶׁבִּקְדָּשָׁה אֵיזֶה מַעֲשֵׂה טוֹב... וְעַל יְדֵי זֶה שׂמַחֲפֵשׁ וּמוֹצֵא בַּעֲצָמוֹ עֲדִין מַעֲשֵׂה טוֹב. עַל יְדֵי זֶה הוּא יוֹצֵא בְּאַמֶּת מִכָּף חֻבָּה לְכַף זְכוּת וְיֻכַּל לְשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה... וַיִּשְׂמַח אֶת נַפְשׁוֹ בַּמַּעֲשֵׂה הַטּוֹב... וְכֵן יַחֲפֹשׁ וַיִּלְקֹט עוֹד הַנִּקְדּוֹת טוֹבוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְגוּנִים... בַּחֲנִינֵת מִנְּגֵן בְּכָל יוֹמָר, שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת שְׂמֻלְקֵט הַרוּחַ טוֹבָה מִן הַרוּחַ נִכְאָה...
 שְׂעַל יְדֵי שְׂמֻכְרֵרִין וּמִלְקָטִין הַנִּקְדּוֹת טוֹבוֹת מִתּוֹךְ הָרַע, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים נְגוּנִים וּזְמִירוֹת... וְאֵין הוּא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לָהּ... וְזֶה בַּחֲנִינֵת (תְּהִלִּים קמ"ו): 'אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי בְעוֹדִי'. 'בְּעוֹדִי' דִּיקָא, הֵינִי עַל יְדֵי בַּחֲנִינֵת הַעוֹד' שְׁלֵי שְׂאֵנִי מוֹצֵא בַּעֲצָמֵי בַּחֲנִינֵת
 'עוֹד מַעֲשֵׂה וְאֵין רָשָׁע' כִּנ"ל, עַל יְדֵי אוֹתָהּ הַנִּקְדָּה, עַל יְדֵי זֶה אוֹכַל לְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לָהּ' כִּנ"ל"

דבר זה בא לידי ביטוי בצורת האות ה"א בכתיבת סת"ם, וכדלהלן:

האות ה"א מורכבת מהאות דל"יית כאשר בפינה הנגדית נמצאת האות יו"ד כשהיא הפוכה. האות יו"ד מסמלת את הנקודה הטובה הקטנה שהאדם הצליח למצוא בעצמו. כפי שאמר רבי נחמן מברסלב האדם רואה שגם בנקודה הקטנה הטובה שמצא בעצמו יש פגמים, ודבר זה מסמלת העובדה שהאות יו"ד מופיעה שם כשהיא הפוכה. אך למרות הפגמים האדם צריך לשמח את עצמו בנקודה הטובה הקטנה הזו שמצא בעצמו. ובאמצעות עבודת הנפש הזו (מציאת הנקודה הזו) האות דל"יית הופכת לאות ה"א, ואז הוא יכול לפתוח פיו בתפילה לקב"ה.

עבודת נפש זו באה לידי ביטוי גם במידות של עזרת הנשים. מי שמגיע למקדש ועובר דרך עזרת הנשים נפגש אמנם עם הדגשת המספר 'ארבע', מספר שמזכיר קטרוג על עוונותיו, והוא נכלס בהם, אך הוא מתגבר על העצבות שה-דל"יית (4) מקרין אליו, והוא מתמקד בנקודות הטובות ש'עוד' נותרו בו, ומשמח את עצמו באותן הנקודות. ודבר זה מתבטא בתרשים של העזרות:

אכן, מימינו ומשמאלו של הנכנס לעזרה יש שתי חצרות שכל אחת מהן באורך ורוחב 40 אמה (ומסמלות קטרוג), אך הרצועה שביניהן ש'עוד' נותרה פנויה, ובה מהלכים הנכנסים לעזרה היא בת 55 אמה. הרצועה ש'עוד' פנויה, מסמלת את המעשים הטובים, ש'עוד' נותרו אצל האדם ובהם הוא משמח את עצמו! רצועה שרוחבה 55 אמה! והיא מספר שהוא כפולה של המספר 11 (שמציין במיוחד הבל פה של תינוקות של בית רבן) והמספר 5 (תשובה, תפילה), מספרים שיעקב אבינו הדגיש אותם ואת הכפולה שלהם (55) במפגש עם הקטרוג של עשיו (וכזכור, מודגשים גם בעזרה הפנימית).

הרצועות הפנימיות שבתוך עזרת הנשים (בנות 55 אמה) מסמלות את תהליך מציאת הנקודות הטובות שנותרו, וגם את הניגונים בכלי זמר שנעשים על ידי כך (ובמרכז עזרת הנשים נוצר ריבוע של 55 על 55, שהוא הדגשה מיוחדת של ענין הניגונים והזמירות). ואכן בחג הסוכות השמחה הגדולה של שמחת בית השואבה היתה נעשית בכל אותן רצועות רוחב בנות 55 אמות, והיא היתה מלווה בניגונים וזמירות כמבואר במשנה במסכת סוכה (פ"ה מ"ב-ד).

פסיקת הרמב"ם

באותה משנה נאמר שהלויים היו עומדים על המעלות שבעזרת נשים והם אלו שהיו מנגנים באותה השמחה, ואילו הרמב"ם (הלכות שופר וסוכה ולולב ח,יד) פסק **"גדולי חכמי ישראל וראשי הישיבות והסנהדרין והחסידים והזקנים ואנשי מעשה הם שהיו מרקדין ומספקין ומנגנין ומשמחין במקדש בימי חג הסוכות, אבל כל העם האנשים והנשים כולן באין לראות ולשמוע"**. במאמר **"דונד ושינר המעלות"** התבאר מדוע הרמב"ם פסק שלא כאותה משנה אלא **שגם ישראלים** ניגנו שם. ומתוך מה שמתבאר במאמר זה מובן גם מדוע פסק הרמב"ם שהניגונים בכלי זמר היו נעשים בכל שטח עזרת הנשים, ולא רק על המעלות. שהרי ענין הניגונים קשור במהותו לשמחה שב'עוד', לאותן רצועות רוחב בנות 55 אמות, שמסמלות את השמחה במה ש'עוד' נותר ולכן ראוי שינגנו בכלי זמר בכל אחת מהן.

הניגונים שמקימים את המשכן והמקדש

בהמשך מאמר 'אזמרה' אומר רבי נחמן מברסלב:

"וְדַע שֵׁשׁ בָּכָל דּוֹר וְדוֹר רוּעָה, וְהוּא בְּחִינַת מִשְׁה, שֶׁהוּא רָעִיָא מְהִימָנָא, וְזֶה הַרוּעָה הוּא עוֹשֶׂה מִשְׁכָּן. וְדַע שֶׁתְּנוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן מְקַבְּלִים הֶבֶל פִּיהֶם שְׁאִין בּוֹ חֶטָּא מִזֶּה הַמִּשְׁכָּן... אֲךָ לִידַע כָּל זֹאת, דְּהֵינּוּ לְדַעַת כָּל צְדִיק וְצַדִּיק, אִיזָה הֵם הַתְּנוּקוֹת הַשְּׂכִיכִים לוֹ, וְכִמָּה הֵם מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ, וְלִידַע כָּל הַבְּחִינֹת שֵׁשׁ בָּזֶה, וְהַדּוֹר שֶׁיָּבֹא מֵהֶם עַד הַסּוֹף. דַּע, מִי שֶׁיִּכָּלֵל לַעֲשׂוֹת נִגּוֹנִים הַנֵּל, הוּא יָכוֹל לִידַע כָּל זֶה."

רבי נחמן מברסלב מלמד שבנין המשכן ומקדש אינו רק בתהליך הכלימה מן העוונות שהוא חשוב כשלעצמו ומפורש בנבואת יחזקאל, אלא בעיקר תהליך השמחה והניגונים שנעשים על ידי מציאת הדברים הטובים שעוד נותרו בי ובאחרים, והוא מרומז בנבואת יחזקאל בענין תוספת האות ה"א לעזרת הנשים (**"מְהִלָּצוֹת"**). והוא נעשה במיוחד על ידי הצדיקים שיודעים למצוא את הנקודות הטובות גם במקומות המרוחקים ביותר.

בסיכום המאמר נמצאנו למדים, שאנשי בית שני בנו את המקדש לפי העקרונות שמרומזים במפגש שבין יעקב לבין הקטרוג של עשיו, וכפי שעקרונות אלו מרומזים בנבואת יחזקאל, וכפי שעקרונות אלו באים לידי ביטוי בליקוטי מוהר"ן בתורה רפ"ב במאמר 'אזמרה'.

¹ **"וְתִרְבַּ מִשְׁאֵת בְּנִימָן מִמִּשְׁאֵת כָּלֶם חֲמֵשׁ יָדוֹת"** [בראשית מג,לד]; **"לְכֶלֶם נָתַן לְאִישׁ חֲלָפוֹת שְׁמֹלֶת וּלְבִגְיָמָן נָתַן... וְחֲמֵשׁ חֲלָפֶת שְׁמֹלֶת"** [בראשית מה, כב].

נְשׁוֹת בְּמִרְאָה הַבֹּזֵק

(מתוך ח"ב)

Quito, Ecuador

קִיטוֹ, אֶקוּדוֹר
ניסן תשנ"ב

אדם שכהן כרב וגיייר גיורים שלא כהלכה - העסקתו כשוחט

שאלה

בדרך כלל בקהילתנו מביאים שוחט מחוץ למדינה, מכיון שלא היה מישהו אחר מוסמך לכך. אלא שעכשיו, בגלל ההוצאות המרובות הכרוכות בהבאת שוחט ממקום אחר, הם רוצים לקחת שוחט מקומי שלפני כמה שנים הוא גם היה רב של הקהילה. לפי טענותיו הוא שומר שבת אבל הבעיה העיקרית עם האדם הזה היא, שבזמן כהונתו כרב עשה הרבה גיורים שלא כהלכה, והיום הקהילה סובלת הרבה מהענין הזה. האם אפשר לסמוך עליו בעניני שחיטה? (כמובן, אם יש לו תעודה מוכרת של שוחט). צריך לקחת בחשבון שהוא בכלל לא מופיע בתפילות של שבת בבהכ"נ, ואולי הדבר מרמז על היחס שלו לקדושת השבת.

תשובה

על-פי האמור בשאלתך על אודות המועמד למשרת השוחט המקומי אין לקבלו לשמש כשוחט הקהילה¹, ועל הקהילה להמשיך להביא שוחט מחוץ למדינה, או לאפשר לרב להשתלם בתחום זה אצל שוחט מוסמך.

¹ עיין רמ"א שו"ע יורה דעה (סי' א,א), "באר היטב" (שם ס"ק ט) ו"כף החיים" (שם ס"ק לג).

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי

מתפללים לרפואתם השלימה של:

אליעזר יוסף בן חנה ליבא מאיר בן דינה ציפורה נתנאל אילן בן שיינא ציפורה יוסף (יוסי) בן חנה נחמה צביה בת שושנה בריינא רוחמה רחל בת שושנה יפה בת רחל יענטע	רועי משה אלחנן בן ג'ינה דבֿרה יאיר מנחם בן יהודית חנה רפאל ישי בן צפורה פייגא ניר רפאל בן רחל ברכה איילת חן בת שולמית מאירה בת אסתר ליליאן בת פורטונה	יהודה בן חיה אסתר דוד חיים בן רסה Rassa יוסף בן רחל חלילי נתנאל בן שרה זהבה ברכה בת מרים רחל נעמי בת אסתר רבקה רינה בת גרונה נתנה
---	---	---

בתוך שאר חולי עם ישראל

חדש – "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעוזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה

